

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Iudicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

43 Pacem conseruare, alijsque suadere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

SIGNVM XLIII.

Pacis studiosum esse.

**PACEM CONSERVARE, ADIISQVE
suadere, seu à bello inferendo debortari.**

1. **E**dgaro Britannici Regni diadema suscipiente, Dunstanus Cantuariensis Archiepiscopus sibi prædictum audiuit, pacem Britannicæ futuram, quamdiu ille viueret. Igitur annos 16. quibus regnauit, omnia in summa quiete tranquillitateq; fuere. Perpetuo quippe amicitia fœdere vicinorum Reges sibi deuinxerat, piratas mari, prædones terram submouerat: in feras etiã prædã auidas leuauerat, à Guidualo Gualdensi Rege tributum exegit, annis singulis lupos 30. venatione captos. Ad seruatum, donec illud bestiarum genus assiduis credibus defecit. Nihil esse in Regni finibus pasturelli, quod à pacis quiete foret alienum. Ingentem scelerem circa oram maritimam locauit, quæ barbaros ab ingressu insulæ arceret. *Osbertus in Vita Dunstani. surius Tom. 3. Polyd. lib. 6. Angelorum manus est, pacis esse ministros.*

2. **Pomponius Atticus**, nobilis Eques Romanus, & familiaris Ciceronis, erga domesticos tantum fuit facilitate, ut iurauerit, cum matre non negataria se nunquam in gratiam rediisse, cum sorore pariter nullam gessisse simulatam. *Nepos apud Volat. lib. 15. Anthrop.*

3. **Augustus Imp.** nulli genti, sine iustis & necessarijs causis bellum intulit, iactantis ingenij esse affirmans, ob triumphalis pompæ superbiam, lauream corollam, ciuium vitas ac securitatem periclitari. Quam virtute modestiæ effecit, ut Partia obsides offerret, creandiq; Regis arbitrium permitteret.

erent, Phraatis Regis filios nepotesque obsides
erent, signaque militaria M. Crasso, & Antonio
lata remitterent Indi, quin etiam Scythæ, Ga-
mantes, Aethiopes, legatos cum donis miserunt.
Marianus. Præmia Pacis, vide in *Triumpho Virt.*

Martianus Imp. factus, cum per annos ferè 60.
Imperium Orientis esset imminutum, prudentia
consilio sic reparauit, vt breui ingens cunctis
Imperio & spes oriretur, dilatandi Imperij. Nam
cum Parthis & Vandalis, omnia infestantibus,
sedus percussit, ac pacem instituit, armaq; nun-
quam nisi prouocatus, mouit, quietis amator, que-
tum ac pacatum Orientale habuit Imperium. Di-
cere solebat: *Donec in pace liceret viuere, non de-
re Principem sumere arma.* Idem.

Scribit P. Carolus Regius, in *Christiano Ora-
re lib. 10. cap. 23.* alicubi se obseruasse, principio
quadagesimæ, primarijs aliquot viris, publica
magistratus auctoritate, demandari munus, paci-
fandi dissidentes, qui sunt in ciuitate, eorumq; no-
mina, vt è suggestu publicaret, esse tradita.

Carolus V. nullam vnquam in hostes suscepit
expeditionem, nisi necessaria eum causa ad id
urgeret, emolumenti luciq; spe omni neglecta
postposita. Dicebat etiã: Etiam si expugnatum
haberè vniversum Regnũ Gallicũ, redderè illud
regi, dum illud exiguũ, quod meũ esse contendo,
frui me patiatur. *Zenocarus lib. 5. Caroli.*

Factũ est aliquãdo, vt *Chij* grauissimo seditio-
nis morbo laborãtes, tumultũ inter se excitarèt.
Quidã igitur inter illos, homo natura civilis, &
paciens amas, (Plutarchus Onomademũ vocat,) ad
illos, qui omnes amicorũ suorum aduersarios ex-
cidere volebant eijcere: Nequaquam, inquit, sed
cum

cum victoriam obtinuerimus, relinquamus alios
 quos, ne, procedente tempore, non habentes ad-
 uersarios, nobis ipsis mutuo bellum inferamus.
 Aelianus de varia hist. cap. 14. Cal. lib. 26 cap. 17.
 8. Cineas Theſſalus, Legatus Pyrrhi, Regem à
 Tarentinis vocatum contra Romanos, ceteros
 flagrare cupiditate Italicae expeditionis, sermo-
 nes intulit per otium huiusmodi: Bellum
 Pyrrhe, feruntur Romani, & bellicosus gentibus im-
 perare multis, quos si Deus superare concesserit no-
 bis, quod utemur victoria? cui Pyrrhus: Ibi utamur
 tenebimus (deuastabimus) Italiam. Tum Cineas
 Occupata, inquit, Italia Rex quid agemus? Pyrr-
 hus: Vicina, inquit, Sicilia est, manus porrigi di-
 ues insula, & populosa, & captu facilis. (Hanc oc-
 pugnabimus.) Probabilia narras, inquit Cy-
 neas, sed quid? num Sicilia occupata finis erit bel-
 li? Minimè verò, ait Pyrrhus: quis enim sperare
 temperet, & Carthagine? qua tum erit ad nos
 Quibus superatis, & Macedoniam recuperare, &
 Graecia, sine dubio, Imperium occupare poterimus.
 Verùm ubi rerum potiti erimus, quid tum? Re-
 dens Pyrrhus: In alto otio, inquit, viuemus, in-
 vir, compotabimus quotidie, & mutuo inter nos
 sermonibus oblectabimus. Huc Cyneas Pyrrhi
 cum deduxisset sermone: Et nunc quid, inquit,
 obstat, quod minus compotemus, atque otium
 nos traducamus, cum iam teneamus haec, & cetera
 negotium ad manum sint, qua per sanguinem
 multos sudores, per discrimina peritura sunt
 multasq; calamitates allaturi alijs, & accepturi
 Iratus Rex spreuit consilium, bellum gessit.

Pena am-
 bitione.

percutus, in obsidione ciuitatis perijt. *Plu-*
to. in Pyrrho. (Qui pacis oliuam non ferunt,
 aris hastam acutam & amentatam sentiunt.
Luci præ cæteris filij Dei nominantur à Chri-

Conuiuium solenne maiores *Romani* insti-
 buant, idque *Charistia* appellabant, cui, præter
 cognatos & affines, nemo interponebatur, vt si
 inter necessarias personas querela esset or-
 apud sacra mensæ, & inter hilaritatem animo-
 rum, fautoribus concordia adhibitis tolleretur.
 eod. eisdem Concordia Templum ædificatum
 vt hominum inter se odia & similitates, qui-
 Resp. fluctuaretur, in eo factis Sacrificijs de-
 creterentur. Quoties inter virum & vxorem ali-
 id iurgij intercesserat, in Sacellum Deæ *Vir-*
 itæ veniebant, & ibi inuicem locuti, quæ vo-
 rant, contentione animorum deposita, reuer-
 tantur. *Dion. & Xiphilinus. Val. Max. lib. 2. cap. 1.*
 20. quærere iubemur pacem, & pro ea ad
 minum orare.

Rudolpho Habsburgensi Comiti, qui primus
 perialem dignitatem in Austriacam familiam
 tulit, cum Abbate *Sangallensis* Cœnobij, valde
 potente, & alijs vicinis *lis* intercedebat. Ca-
 no prædij tempore Comes Abbatem accedit,
 troneum se conuiuam exhibet, magna cum
 admiratione. Sublatis mensis, cum Ab-
 ate aliquam diu colloquutus, tandem pacem fa-
 ac discedens suis: *Curtres sunt, inquit, lites, lites reser-*
uatio, rectè fecerit, si duabus compositis, ter- care.
 tanto diligentius prosequeretur. Hoc consi-
 ei vtile fuisse eventus docuit, vt cui postea
 ctus Abbas bonam aduersus hostes operam
 aruit.

31. Archidamus Rex Lacedam. cum duos sibi coniunctissimos contendere inter se videret, eos in Templum deduxit, & ab utroque petijt, eoque arbitrum reciperent? cum Archidamum operasent, iureiurando utrumque adegit, se, quæ iuberet facturos. Data fide, sic orsus est, Vos, inquit, peto hinc discedere, quoad in amicitiam bona habere deatis. Reperit vir ingeniosus, quo pacto fieret, ut nec ambos offenderet, recusato arbitrio: nec alterum è duobus alienaret, si pro altero contra alterum tulisset sententiã. Apud Lacedamoneos autem nefas erat fallere, quidquid in Minervæ templo promissum esset. Nam istiusmodi meditatores similes sunt habitantibus in medijs ædibus, qui perfunduntur lotio à superioribus, & lacerantur fumo ab inferioribus: ita enim & hi verumque læduntur; sicut vesperilio laceratur à muribus & auibus. Rectè ergo dicebat Bias: Se malle inter inimicos iudicare, quàm inter amicos: quippe ex amicis futurum alterum inimicum: ex inimicis autem alterum amicum. *Lært. lib. 1.*

32. Sapientes monent à bello abstinendum esse, etiam si graues causæ se offerant belli gerendi. (*Xenoph. lib. 6. de rebus gestis Græc.*) & beatissime iudicantur Resp. quæ plurimo tempore in pace fuerunt. (*Idem de Vestigialibus.*) Est dulce nomen pacis, res verò ipsa cum iucunda, tum salutaris. (*Cic. 13. Phil.*) bellum à belluis dictum. (*Festus Gram.*) Repugnat humanæ naturæ arma trahere, ut quæ est mitis & placida à Deo creata. Diuinæ naturæ proxima: non munita cornibus, ut capri: non instructa dentibus, ut aprini: non abrogatus parati, ut leones. (*Sen. 1. lib. controu. cum...*)
Vide locum de Bello.

Spartia Magnus dicere solebat, nihil commo-
 dius ac utilius videri, quàm tribus propositis ho-
 mibus, cum primo pacem pacisci, & cum altero
 socias parare, vt in tertium maximè expedita
 grauiora arma vertantur. Idque suo exemplo
 regiè ostendit, multos inimicos connubio &
 amicitie sibi conciliauit, quorum auxilio reli-
 quos opprimeret. (*Iouius in eius vita.*)

Suetonius scribit de *Augusto Casare*, cap. 21.
 eum abfuisse à cupiditate quoquo modo
 imperium, vel bellicam gloriam augèdi, vt quo-
 sandam barbarorum Principes in AEdè Martis
 iurare coegerit, mansuros se in fide, &
 in pace, quam peterent, &c. Quia virtutis modera-
 tiue fama Indos etiam ac Scythas, auditu
 cognitos, pellexit ad amicitiam suam po-
 nendæ Romanæ vltro per legatos petendam.

Constantinus Magnus, vbi Concilium Nicæ-
 nense esset dimittendum, admonuit Episcopos, vt
 inter ipsos mutudè colendæ diligentem curâ
 haberent, & contentiosas lites auerterent, & si
 quæ inter illos ex sapientiæ præstantia multû
 inuicem adeptus fuisset, nulla in illû flagrarent in-
 iuriæ; sed virtutis vnus cõmune bonum esse cõ-
 siderarent: qui aut præstabiliore viderentur, nõ ad-
 uertere se insolèter efferrent. Nã qui, in-
 iuriæ sunt reuera bonitate superiores, Diuini Num-
 inis est decernere. Dixit porro oportere eos,
 propter animi lenitatè & indulgètiã, se inferiorû
 humilitati submittere: rarû esse illud, quod sit
 inter omnes suis numeris & partibus, & pro-
 pterea inter ipsos ijs, qui leuiter peccat, veniã de-
 bitè tribuere, benignè gratificari, & quæ huma-
 nitatis fragilitatis cõdonare: concordè animorû
 con-

consensum in primis colere, ne ipsi inter se con-
certantes, illis, qui ad obiectandum Verbo Dei
parati sunt, ansam eidem illudendi præbere-
quam rem omnium maximè præcaueri debere
posse autem facile præcaueri, dummodò qua-
pud nos sunt, illis admiratione digna videantur,
&c. Mantuanus:

*Pax hominum genitrix, pax est custodiare-
rum:*

Pax aperit iuris iustitiæq; forum, &c.

*Pax vrbes, pax regna ligat, pax congregat
Orbes,*

Fiat vt ex multis vrribus vna domus.

*Secula pax renouat, pax aurea tempora præ-
tat,*

Et mores præca simplicitatis habet.

SIGNVM XLIV.

PECCATA, ET ANIMAE MACULA
*studiosè vitare, seu facinora egregia age-
re, & facinora turpia fugere.*

Primò, quia tenent locum eius, qui omni corpore
macula. *Secundò*: quia in alta spicula positi
sunt, in quam cuncti conspiciunt, vt inde vitæ
formam desumant. Seneca in *Thebaide*: De illis
cadere graue est. *Tertio*: quia in hac mundo glo-
riola magnam agnoscunt esse fragilitatem, et
que facile per peccata amitti. Syr. 10. *Regnum
gente in gentem transfertur propter iniurias, &c.*